

LISSZABONI NYILATKOZAT

Fiatalok a befogadó nevelésről-oktatásról

A portugál Oktatási Minisztérium, az Agency-vel (Európai Ügynökség a Sajátos Nevelési Igényű Tanulók Fejlesztéséért) karöltve, „Young Voices: Meeting Diversity in Education” (A fiatalok hangja: találkozás a sokféleséggel az oktatásban és nevelésben) címmel európai szintű parlamenti meghallgatást szervezett 2007. szeptember 17-én, a portugál uniós elnökség keretei között.

A „Lisszaboni Nyilatkozat” az összesen 29 országból¹ érkezett sajátos nevelési igényű – középiskolába, szakoktatási és felsőoktatási intézményekbe járó – fiatalok javaslatait tartalmazza. A dokumentum címe: Fiatalok a befogadó nevelésről-oktatásról. A Nyilatkozat összefoglalja mindazt, amit a fiatalok felvetettek a lisszaboni Assembleia da República-ban tartott plenáris ülésen a sikeres befogadó gyakorlattal, jogaikkal, igényeikkel, a rájuk váró kihívásokkal és ajánlásokkal kapcsolatban.

A Nyilatkozat illeszkedik a korábbi, a sajátos nevelési igények területén megjelent európai uniós és nemzetközi dokumentumokhoz, mint például „Az Európai Tanács Határozata a fogyatékossgal élő gyermekek és fiatalok többségi iskolarendszerbe és oktatási rendszerbe történő integrálásáról” (ET, 1990); a „Salamancai Állásfoglalás és Akciókeret a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásáról és neveléséről” (UNESCO, 1994); a „Luxembourgi Charta” (Helios Program, 1996); „Az Európai Tanács határozata a fogyatékossgal élő tanulók és diákok egyenlő esélyeiről az oktatásban és nevelésben” (ET, 2003); valamint a „Konvenció a fogyatékossgal élők jogairól” (ENSZ, 2006).

1. A Lisszabonban megjelent fiatalok egyetértésre jutottak saját JOGAIKKAL kapcsolatban:

- Jogunk van arra, hogy tiszteljének és ne diszkrimináljanak bennünket. Nincs szükségünk szimpátiára; azt akarjuk, hogy tiszteljék bennünk a jövő felnőttjét, akinek egy többségi környezetben kell majd élnie és dolgoznia.
- Jogunk van ugyanazokhoz az esélyekhez, mint bárki másnak, de a helyzetünkből adódó szükséges segítséggel együtt. Senki igényét a segítségre nem szabad figyelmen kívül hagyni.
- Jogunk van saját döntéseinket meghozni és a döntési lehetőségek között magunknak választani. Szavunkat mindenki meg kell, hogy hallgassa.
- Jogunk van függetlenül élni. Mi is akarunk saját családot és olyan lakáskörülményeket, amelyek megfelelnek helyzetünkből adódó igényeinknek. Sokan közülünk lehetőséget akarnak kapni arra, hogy egyetemre vagy főiskolára járhassanak. Mi is akarunk dolgozni, és nem akarjuk, hogy elválasszanak bennünket a fogyatékek nélkül élő emberektől.
- A társadalomban mindenkinek tudatában kell lennie, meg kell értenie és tisztelnie kell jogainkat.

2. A fiatalok világosan kifejtették, milyen főbb JAVULÓ KÖRÜLMÉNYEKET tapasztaltak oktatásuk-nevelésük során:

¹ Ausztria, Belgium, Bulgária, Ciprus, Cseh Köztársaság, Dánia, Egyesült Királyság, Észtország, Finnország, Franciaország, Görögország, Izland, Ír Köztársaság, Hollandia, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Luxembourg, Magyarország, Málta, Németország, Norvégia, Olaszország, Portugália, Románia, Spanyolország, Szlovénia, Svédország és Svájc.

- Általában véve kielégítő segítséget kapunk oktatásunk-nevelésünk során, de a jövőben további lépésekre lesz szükség.
- Az épületek megközelíthetősége fokozatosan javul. A mobilitás kérdései és az épített környezet megközelíthetősége egyre inkább folyamatos gondolkodás és vita tárgya.
- A fogyatékossgal élés mind jobban látható tényezővé válik a társadalomban.
- Az infokommunikációs technológia felívelőben van, ma már jól szerkesztett digitális könyvek is rendelkezésre állnak.

3. A fiatalok rámutattak az előttük álló KIHÍVÁSOKRA és SZÜKSÉGLETEKRE:

- A megközelíthetőséggel és hozzáférhetőséggel, azaz akadálymentességgel kapcsolatos igények különböző emberek számára különbözőek lehetnek. Az oktatásban-nevelésben, illetve a társadalom egészében egyelőre különböző hozzáférhetőségi és elérhetőségi akadályok tornyosulnak a különböző sajátos igényű emberek előtt, mint például:
 - Az órákon és a vizsgákon egyeseknek közülünk több időre van szüksége;
 - Időnként személyes segítséget igénylünk az óráinkon;
 - Osztálytársainkkal, csoporttársainkkal egy időben kell, hogy hozzáférhessünk az adaptált tananyaghoz.
- A szabadon választható tantárgyak körét esetenként korlátozza az épületek nem megfelelő akadálymentesítése, a nem megfelelő technológia és a tananyagokhoz (felszerelés, könyvek) való hozzáférés.
- Olyan tantárgyakra és készségek elsajátításának lehetőségére van szükségünk, amelyek számunkra és jövőbeli életünk szempontjából jelentőséggel bírnak.
- Teljes iskolai tanulmányi időnk alatt megfelelő tanácsokra van szükségünk arra vonatkozólag, milyen tevékenység végzésére lesz lehetőségünk majd a jövőben, figyelembe véve sajátos egyéni lehetőségeinket és igényeinket.
- Még ma is sokan vannak, akiknek ismeretei hiányosak a fogyatékossgal élőkéről. Időnként a tanárok, a többi tanuló vagy egyes szülők negatívan viszonyulnak hozzánk. A nem fogyatékossgal élőknek tudniuk kellene, hogy magát a fogyatékossgal élő személyt is meg tudják kérdezni, szüksége van-e segítségre.

4. A fiatalok kifejtették véleményüket a BEFOGADÓ NEVELÉSRŐL-OKTATÁSRÓL is:

- Nagyon fontos, hogy mindenki kapja meg a lehetőséget annak szabad megválasztására, hol szeretne tanulni.
- A befogadó nevelés-oktatás színvonala akkor a legjobb, ha feltételei megfelelnek számunkra. Ez azt jelenti, hogy a szükséges segítség, a források és jól felkészült tanárok állnak rendelkezésre. A tanárokat motiválni kell, és jól tájékozottnak és megértőnek kell lenniük sajátos igényeinkkel kapcsolatban. Jól ki kell őket képezni, meg kell bennünket kérdezniük, mire van szükségünk, és egymás között jól együtt kell működniük a teljes iskolai oktatás folyamán.
- Sok előnyét látjuk a befogadó oktatásnak-nevelésnek: több szociális készséget sajátítunk el; szélesebb tapasztalatszerzésre van lehetőségünk; megtanuljuk, hogyan boldoguljunk a való világban; barátaink lehetnek és azokkal szoros kapcsolatot ápolhatunk mind a sajátos igényűek, mind az azok nélkül élők köréből.
- Az egyénre szabott, specializált segítséggel történő befogadó oktatás-nevelés a legjobb felkészülés a felsőoktatási intézményekben való tanulásra. Specializált központok segíthetnének bennünket, és megfelelően tájékoztathatnák az egyetemeket és főiskolákat, milyen segítségre van szükségünk.
- A befogadó oktatás-nevelés nekünk és mindenkinek kölcsönösen előnyös.

A fiatalok az alábbi KÖVETKEZTETÉSRE jutottak:

Mi vagyunk saját jövőnk építői. Le kell döntenünk a bennünk és másokban, fogyatékoság nélkül élőkben meglevő akadályokat. Túl kell lépünk saját fogyatékoságunkon – és akkor a világ is jobban elfogad bennünket.

Lisszabon, 2007 szeptember

E dokumentum létrehozását a European Agency tagországai és az Európai Bizottság Oktatási, Képzési és Kulturális Főigazgatóságának támogatása tette lehetővé.

http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/index_en.htm

